

**TURİZM ALANINDA İLLER BAZINDA ÖRNEKLERLE YAYIMLANMIŞ OLAN LİSANSÜSTÜ
TEZLERE YÖNELİK BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ (A BIBLICAL ANALYSIS OF
GRADUATE THESIS PUBLISHED WITH EXAMPLES ON A PROVINCIAL BASIS IN**

Mesut Murat ADABALI^{1*} (orcid.org/ 0000-0001-6116-1236)

¹Dr., Konya, Turkey

Özet

Bu araştırmanın amacı, turizm alanında iller bazında örnekler verilerek yazılmış lisansüstü tezleri bibliyometrik analiz yöntemiyle değerlendirmektir. Araştırmada, 2016-2020 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan tezler incelenmiştir. Bu araştırmada, betimsel analiz çerçevesinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Konuya ilişkin veriler Yüksek Öğrenim Kurulu’nun veri tabanında bulunan Ulusal Tez Merkezi’nde (YÖKTEZ) taranan “ili örneği”, “ili bazında” anahtar kelimeleri kullanılarak “turizm konusunu içeren” tezler 05.06.2021-05.07.2021 tarihlerinde taranmış ve ilgili alanda yazılmış olan toplam 97 adet tezin tamamına ulaşılarak, incelemesi yapılmıştır. Araştırma kapsamında lisansüstü tezler, tezin yayımlandığı yıl, araştırmanın çalışıldığı üniversite, çalışmanın kapsadığı il, tezin yazımında kullanılan yöntem, tezin anabilim dalına göre dağılımı ve tez danışmanlarının unvanları gibi parametreler kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, çalışmaya konu olan tezlerin en çok 2019 yılında artış gösterdiği, 34 farklı üniversite ve 40 farklı ilde bu konular ile ilgili çalışmalar yapıldığı, 90 yüksek lisans ve 7 doktora tezinin belirtilen sürelerde yazıldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik analiz, Turizm, Lisansüstü tezler, Üniversite, Bibliyometri

Abstract

The aim of this research is to evaluate a graduate thesis written by giving examples based on provinces in the field of tourism by bibliometric analysis method. In the study, the thesis published in Turkey between 2016 and 2020 was examined. In this research, the document examination method was used within the framework of descriptive analysis. Data on the subject were scanned in the National Thesis Center (YÖKTEZ) in the Council's database of Higher Education, using the keywords “provincial sample”, “provincial basis”, and the theses “containing the subject of tourism” were scanned between 05.06.2021-05.07.2021, and 97 theses were written in the relevant field. All theses were reached and analyzed. Within the scope of the research, postgraduate theses were evaluated within the scope of parameters such as the year the thesis was published, the university where the research was studied, the province covered by the study, the method used in the thesis's writing, the distribution of the thesis according to the department and the titles of the thesis advisors. As a result of the research, it was determined that the thesis subject to the study increased the most in 2019, studies were carried out on these subjects in 34 different universities and 40 different provinces, and 90 master's and 7 doctoral theses were written within the specified periods.

Keywords: Bibliometric analysis, Tourism, Graduate theses, University, Biblical

* Sorumlu yazar: drmesutmurat@yahoo.com

DOI: 10.33083/joghat.2021.101

1. Giriş

Bibliyometri terimi, Alan Pritchard'ın (1969: 348) yapmış olduğu tanıma göre, matematiğin ve istatistiğin akademik yayınlara ve diğer araştırma araçlarına uygulanmasıdır. Yazılı iletişim süreçlerini nicel yöntem kullanılarak analiz etmek isteyen tüm araştırmacılar tarafından kullanılabilmesini ve kabul göreceği belirtilmiştir. Diodato'ya (1994) göre bibliyometri, nicel yöntemler kullanılarak üretkenliğin incelenmesi ve akademik çalışmaların değerlendirilmesinde uygulanabilen ve güvenilir bir yöntemdir. Bibliyometrik analiz, belirli bir alanda yayınlanmış olan akademik çalışmalardan elde edilen verilerin, nicel yöntem aracılığıyla analizinin yapılması ve ilgili çalışma alandaki gelişim süreçlerini belirlenmesi kapsamında yayınların incelenerek akademik alandaki gelişime katkı sağlamayı amaçlar (Okubo, 1997).

Polat vd., (2019) bibliyometrik analiz tekniğini bilimsel nitelik taşıyan belge veya araştırma içeriklerinin analizlerinde kullanılan ve bilimsel iletişime yönelik çeşitli bulgulara ulaşmayı olanaklı bir hale getiren bir teknik olarak tanımlamaktadır. Bibliyometrik analiz, bir alandaki akademik yayınların etkisini değerlendirmekte kullanılan bir yöntemdir (Önal, 2017) ve yapılan bu araştırmalar geniş kapsamlı bir referans listesi haline getirilebilmektedir (Heberger vd., 2010).

Çalışmanın başlığında “İli örneği” kelime grubunu içeren çalışmaların yapılmasındaki temel amacın, mevcut durumda tespit edilen sorunların veya oluşabilecek fırsatların başka illerdeki durumunu tespit etmek olduğu düşünülmektedir. Bu sayede benzer özellikler taşıyan veya tamamen zıt bir sosyokültürel profile sahip olan illerin çalışma konusu ile ilgili değerlendirmesi yapılabilmektedir. Aynı zamanda yabancı bir literatürde yer alan ve çalışma konusunun daha önce hiç çalışılmamış veya çalışılmayı düşünülen özgün bir konu olduğu düşünüldüğünde yararlanılan bir araştırma-çalışma yöntemi olduğu düşünülebilir. Araştırma konusu olan ilin, çalışılan konu ile ilgili özelliklerinin yanı sıra çalışma öncesinde fark edilmemiş özelliklerinin de ortaya çıkabildiği bu çalışma biçimi son yıllarda akademik yazınlarda öne çıkmaktadır.

Literatüre bakıldığında, turizm alanında yazılmış olan tezler ile ilgili bibliyometrik analizler içeren araştırmalarla karşılaşmaktadır. Son yıllarda yapılmış olan çalışmalara bakıldığında Tayfun vd., (2016) “turizm genel başlığı” altındaki lisansüstü tezleri alt başlıklarına göre bir arada toplamışlardır. Gazi Üniversitesi bünyesinde 1985-2016 yılları arasında turizm konusunda yazılmış olan tezler yıllara göre düzenlenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda, yüksek lisans düzeyinde yazılmış olan tezlerin doktora düzeyinde yazılmış olan tezlere göre sayıca daha fazla olduğu ve en fazla tezin 2012 yılında yayımlandığı belirtilmiştir. Demirebulat ve Dinç (2017) çalışmalarında, 1987-2015 yılları arasında turizm alanında sürdürülebilir turizm ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini yapmışlardır. 41 yüksek lisans ve 21 doktora tezinin araştırma kapsamına alındığı bu çalışmanın sonucunda, en fazla lisansüstü tezin İstanbul Üniversitesi bünyesinde hazırlandığı belirlenmiştir.

Alımanoğlu ve Ayazlar (2017) çalışmalarında, kırsal turizm konusunda yazılmış olan lisansüstü tezleri incelemişlerdir. Araştırmada, 2003-2016 yılları arasında yazılmış lisansüstü tezler değerlendirme kapsamına alınmıştır. Çalışmanın sonucunda, Türkiye’de kırsal turizm alanında yazılan yüksek lisans tezlerinin, doktora tezlerine göre daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Özsoy ve Çokal (2018) çalışmalarında, 1989-2018 yılları arasında turist rehberliği alanında yazılan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analizini yapmışlardır. Çalışma, 61’i yüksek lisans, 16’sı doktora tezi olmak üzere 77 tezden oluşmaktadır. Çalışmanın sonucuna göre, en fazla tez 2015 ve 2016 yıllarında yazılmıştır ve Balıkesir Üniversitesi’nin bu alanda en fazla tezin yazıldığı üniversite olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, turist rehberliği alanında yazılan tezlerin “turizm işletmeciliği ve otelcilik” ile “turizm işletmeciliği anabilim dallarında” yazıldığı ve kullanılan yöntemler arasında en çok nicel yöntemlerin tercih edildiğini, katılımcıların ise turist rehberleri ve turistler olduğu belirtilmiştir.

Akyol vd., (2019) çalışmalarında, Türkiye’deki tarım turizmi hakkında yazılmış olan lisansüstü tezlerin geçmişi ve gelişiminin öne çıkarılması amacıyla 19 adet tezi nitel araştırma yöntemleri aracılığıyla incelemişlerdir. Araştırmada, agro-turizm ve çiftlik turizmi konulu çalışmaların da tarım turizmi kapsamında olduğu belirtilmektedir. Tarım arazilerinin en uygun koşullarda kullanılması için tarım ve turizm işletmelerinin iş birliği içinde olması gerektiği düşünülmektedir.

Aydın ve Aksöz (2019) çalışmalarında, destinasyon alanının gelişim sürecini incelemek ve literatüre katkı sağlamak amacıyla 2003-2018 yılları arasında yayınlanan 236 lisansüstü tezi bibliyometrik özellikleri açısından incelemişlerdir. Araştırma sonucunda 2010’lu yıllardan sonra konu ile ilgili tezlerin yazımında artış olduğu, en çok tezin sosyal bilimler enstitüsü çatısı altında turizm işletmeciliği anabilim dalında yazıldığı, büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi ve turizm alanında olduğu, tez danışmanlarının büyük ölçüde Doç. Dr. unvanına sahip olduğu ve nicel araştırma yöntemleri kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Köşker (2020) çalışmasında, 2001-2019 yılları arasında yazılmış olan coğrafi işaret konusunu içeren lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, tez sayısında son yıllarda artış olduğu,

en fazla çalışmanın 2019 yılında gerçekleştirildiği, en fazla Prof. Dr. unvanlı akademisyenlerin danışmanlığında hazırlandığı, tezlerin 28 farklı üniversitede, 5 farklı enstitü ve 18 farklı anabilim dalında gerçekleştirildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Saltık (2020) çalışmasında, 1989-2018 yılları arasında turist rehberliği alanında yazılmış olan 94 lisansüstü tezin bibliyometrik olarak incelemesini yapmıştır. Toplamda 28 farklı üniversite bünyesinde yayınlanan tezlerin 2010 yılından itibaren artış gösterdiği, tezlerde çoğunlukla nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığını, çoğunlukla anket tekniği kullanıldığını ve katılımcıların turist rehberlerinden oluştuğunu belirtmektedir.

Zengin ve Atasoy'un (2021) turizm rehberliği konusunda yazılmış olan tezleri değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmalarında, 1989-2019 yılları arasında yazılmış olan 87 lisansüstü tezin bibliyometrik analizini yapmışlardır. Araştırma sonucunda turizm rehberliği alanında 2015 yılından sonra lisansüstü eğitimde bir artış gözlemlenmiştir ve ilk kez Turizm Rehberliği Anabilim Dalı'nda yayınlanan lisansüstü çalışmaların olduğu belirlenmiştir.

1. Yöntem

Bibliyometri, esasında sayım yapmak amacıyla yapılmış bir inceleme alanı olarak belirtilmiştir (Al & Coştur, 2007) fakat esas amaç, herhangi bir alanda yazılan nitelikli bilimsel çalışmaların, araştırmacılar ve okuyucular tarafından daha erişilebilir hale getirilmesidir (Ercan, 2020). Aynı zamanda seçilmiş, belirlenen bir alanın gelişimine odaklanan akademik yayınların incelenmesidir (Donthu vd., 2020). Bibliyometrik analizlerin amacı, bir bilim dalında yazılmış olan akademik çalışmaların belirli dönemler göz önüne alınarak incelenmesi, bilim dalındaki gelişim düzeyinin belirlenmesi ve çoğunlukla hangi konuların işlendiğini belirlemek amacıyla büyük önem arz etmektedir (Kozak, 2000, s. 16). Turizmin akademik bir alan olarak genişlemesi ve bu konuda çalışmalar yapan akademisyen sayısının artması, bu bilim alanında çalışan bireylerin artması ve çeşitli yayın kuruluşlarının turizm alanına sağladıkları faydalara duyulan merak, kişiler veya kuruluşların araştırma performansının değerlendirilmesi ihtiyacı bibliyometrik yönteminin turizm alanındaki çalışmalar için tercih edilmesinde bir etken olmuştur (Temizkan vd., 2015, s. 395). Benzer şekilde, Özel ve Kozak (2012), bibliyometrinin turizm alanında yayımlanmış olan çalışmalardaki önemi gün geçtikçe arttığını belirtmektedir. Turizmin akademik bilgi olarak büyümesi ve konu ile ilgili çalışan akademisyen sayısının artması bu artışın en önemli sebebidir. Bilim insanlarının ve ilgili çalışmaları yayımlayacak kuruluşların turizm literatürüne sağladıkları katkıların araştırılmasına duyulan merak ve yayınları yapan kuruluşlara ilişkin çalışma etkinliğinin değerlendirilmesi gerekliliği de bu artışın sebepleri arasında gösterilebilir.

Bu araştırmada, ulusal tez merkezi veri tabanında yer alan tezlerin başlığına göre araştırma yapılmıştır ve bu sebeple etik kurulu raporuna ihtiyaç bulunmamaktadır. Buna göre “iller bazında” ve “ili örneği” anahtar kelimeleri kullanılarak “turizm konusunu içeren” 90'ı yüksek lisans (YL), 7'si doktora (DR) tezi olmak üzere toplamda 97 adet teze erişim sağlanmıştır. Bu kapsamda lisansüstü tezlerin bibliyometrik çerçevede incelenmesi yapılmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılan ilk lisansüstü tezin 2016 yılında yazılmasından dolayı en erken tarih olarak bu tarih seçilmiştir. 2021 yılında da tezlerin yazımı devam ediyor olması ve istatistiklerin doğru hesaplanması için bu çalışma 2021 yılından önce yazılmış olan tezleri kapsamaktadır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda cevap aranan araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

- Yazılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin yazıldığı üniversitelerin dağılımı nasıldır?
- Tezlerin uygulama konusu olan illerin dağılımı nasıldır?
- Tezlerde tercih edilen araştırma teknikleri nelerdir ve dağılımı nasıldır?
- Tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?

Lisansüstü tezler, tezin yayınlandığı yıl, tezin yazıldığı üniversite, çalışma konusu olan il, tezin yazımında kullanılan yöntem, tezin anabilim dalına göre dağılımı ve tez danışmanlarının unvanları gibi parametreler kapsamında araştırılmıştır. Belirlenen bu parametreler istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

2. Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen 97 lisansüstü tez ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları aşağıda yer alan tablolarla ayrıntılı bir biçimde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1. Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Tez Türü	Sayı	%
Yüksek Lisans	90	92,79
Doktora	7	7,21

Toplam	97	100
---------------	----	-----

İller bazında ele alınan 90 yüksek lisans (%92,79) ve 7 doktora tezi (%7,21) analiz edilmiştir. Tezlerden 1'i İngilizce, 96'sı Türkçe dilinde yazılmıştır. Konu ile ilgili yüksek lisans tezlerinin daha çok yazıldığı görülmektedir.

Araştırma sorusu 1: Yazılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

Tezlerin hangi yıllarda yazıldığına ilişkin bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Sayı	%
2015	5	5,15
2016	8	8,25
2017	9	9,28
2018	15	15,46
2019	38	39,18
2020	22	22,68
Toplam	97	100

Yazılmış olan tezlerden 5'inin (5 YL) 2015 yılında, 8'inin (7 YL, 1 DR) 2016 yılında, 9'unun (9 YL) 2017 yılında, 15'inin (15 YL) 2018 yılında, 38'inin (33 YL, 5 DR) 2019 yılında, 22'sinin (21 YL, 1 DR) 2020 yılında yazılmış olduğu görülmektedir. Bu bilgilere göre, konu ile ilgili en çok tezin 2019 yılında (38) yazıldığı görülmektedir.

Araştırma sorusu 2: Tezlerin yazıldığı üniversitelerin dağılımı nasıldır?

Tezlerin hangi illerde bulunan üniversitelerde yazıldığına ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Tezlerin Yazıldığı Üniversitelere İlişkin Bilgiler

Sıra	Tezlerin Yazıldığı Üniversitenin Bulunduğu İl	Sayı	%	Sıra	Tezlerin Yazıldığı Üniversitenin Bulunduğu İl	Sayı	%
1	İstanbul	12	12,37	17	Batman	2	2,06
2	Erzurum	8	8,25	18	Karabük	2	2,06
3	Ankara	7	7,22	19	Edirne	2	2,06
4	İzmir	6	6,19	20	Denizli	1	1,03
5	Muğla	6	6,19	21	Tekirdağ	1	1,03
6	Konya	5	5,15	22	Çorum	1	1,03
7	Gaziantep	5	5,15	23	Kırklareli	1	1,03
8	Nevşehir	4	4,12	24	Isparta	1	1,03
9	Afyonkarahisar	4	4,12	25	Karaman	1	1,03
10	Balıkesir	3	3,09	26	Eskişehir	1	1,03
11	Sivas	3	3,09	27	Mersin	1	1,03
12	Kayseri	3	3,09	28	Ağrı	1	1,03
13	Antalya	3	3,09	29	Bolu	1	1,03
14	Sakarya	3	3,09	30	Trabzon	1	1,03
15	Çanakkale	3	3,09	31	Van	1	1,03
16	Samsun	3	3,09	32	Aydın	1	1,03
				Top.		97	100

Elde edilen bulgulara göre yazılan tezlerin 45'inde (%46,39) üniversitenin bulunduğu ilde uygulama yapılmışken, 52'sinde (%53,61) üniversitenin bulunduğu ilden farklı bir ilde uygulama yapılmıştır. Tezlerin 12'si İstanbul'da (%12,37), 8'i Erzurum'da (%8,25), 7'si Ankara'da (%7,22), 6'sı (%6,19) İzmir'de ve Muğla'da bulunan üniversitelerde yazılmıştır. Geri kalan tezler (%59,78) Türkiye'nin 29 farklı ilinde bulunan üniversitelerde yazılmıştır. Tezlerin 11'i (%11,33) vakıf üniversitelerinde, 86'sı (%88,67) devlet üniversitelerinde yazılmıştır.

Araştırma Sorusu 3: Tezlerin uygulama konusu olan illerin dağılımı nasıldır?

Tezlerde yapılmış olan uygulamaların hangi illerde yapıldığına ilişkin bilgiler tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Uygulama Konusu Olan illere Yönelik Bilgiler

Sıra	Uygulamanın Yapıldığı İl	Sayı	%	Sıra	Uygulamanın Yapıldığı İl	Sayı	%
1	Antalya	9	9,28	21	Kayseri	2	2,06
2	İstanbul	7	7,22	22	Adana	1	1,03
3	İzmir	7	7,22	23	Tekirdağ	1	1,03
4	Muğla	6	6,19	24	Sinop	1	1,03
5	Samsun	5	5,15	25	Kocaeli	1	1,03
6	Ankara	5	5,15	26	Siirt	1	1,03
7	Edirne	4	4,12	27	Bursa	1	1,03
8	Afyonkarahisar	4	4,12	28	Aydın	1	1,03
9	Trabzon	4	4,12	29	Kırklareli	1	1,03
10	Gaziantep	3	3,09	30	Ordu	1	1,03
11	Nevşehir	3	3,09	31	Bartın	1	1,03
12	Eskişehir	3	3,09	32	Mardin	1	1,03
13	Erzurum	2	2,06	33	Diyarbakır	1	1,03
14	Balıkesir	2	2,06	34	Mersin	1	1,03
15	Çanakkale	2	2,06	35	Kahramanmaraş	1	1,03
16	Sivas	2	2,06	36	Kastamonu	1	1,03
17	Konya	2	2,06	37	Ağrı	1	1,03
18	Van	2	2,06	38	Zonguldak	1	1,03
19	Hatay	2	2,06	39	Şanlıurfa	1	1,03
20	Giresun	2	2,06	Top.		97	100

Uygulamaların yapıldığı illere bakıldığında ise 9’unun (%9,28) Antalya’da, 7’sinin (%7,22) İstanbul ve İzmir’de, 6’sının (%6,19) Muğla’da, 5’inin (%5,15), Ankara ve Samsun’da olduğu görülmektedir. Geriye kalan uygulamalar Türkiye’nin 34 farklı kentinde (%59,78) yapılmıştır. Bu durum, Türkiye’nin birçok ilinde turizm ile ilgili araştırmaların yapıldığını göstermektedir. Uygulamaların bu kadar farklı coğrafya ve illerde yapılması Türkiye’nin hemen hemen yarısında turizm alanında gelişme kaydetmek istediği ve turizme yönelik çalışmaların var olduğunu göstermektedir.

Araştırma sorusu 4: Tezlerde tercih edilen araştırma teknikleri nelerdir ve dağılımı nasıldır?

Tezlerde kullanılan araştırma tekniklerine ilişkin bilgiler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Tezlerde Kullanılan Araştırma Teknikleri

Kullanılan Araştırma Teknikleri	Sayı	%
Anket	72	74,23
Mülakat	20	20,62
Veri Analizi	2	2,06
İçerik Analizi	2	2,06
Gözlem	1	1,03
Toplam	97	100

Tezlerde kullanılan araştırma tekniklerine bakıldığında sırasıyla, 72 araştırmacı anket (%74,23), 20 araştırmacı mülakat (%20,62), 2’şer araştırmacı veri analizi (%2,06) ve içerik analizi (%2,06), son olarak 1 araştırmacı gözlem tekniğini (%1,03) kullanmıştır. Görüldüğü üzere araştırmacıların büyük çoğunluğu anket yöntemini kullanmayı tercih etmişlerdir.

Araştırma sorusu 5: Tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?

Tezlerin yazıldığı üniversitelerin anabilim dallarına ilişkin bilgiler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Tezlerin Yazıldığı Anabilim Dalı

Anabilim Dalı	Sayı	%
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı	43	44,33
İşletme Anabilim Dalı	10	10,31
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı	9	9,28

Gastronomi Anabilim Dalı	8	8,25
Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı	4	4,12
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı	3	3,09
Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği Anabilim Dalı	2	2,06
İşletme Yönetimi Anabilim Dalı	2	2,06
Sağlık Turizmi İşletmeciliği Anabilim Dalı	2	2,06
İktisat Anabilim Dalı	2	2,06
Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı	1	1,03
Sağlık Turizmi Anabilim Dalı	1	1,03
Turizm ve Otelcilik Anabilim Dalı	1	1,03
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı	1	1,03
Coğrafya Anabilim Dalı	1	1,03
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı	1	1,03
Otel Yöneticiliği Anabilim Dalı	1	1,03
Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı	1	1,03
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı	1	1,03
Görsel Kültür Anabilim Dalı	1	1,03
Yenilikçilik ve Girişimcilik Anabilim Dalı	1	1,03
Turizm Anabilim Dalı	1	1,03
Toplam	97	100

Tezlerin yazıldığı anabilim dallarına bakıldığında birbirine çok benzeyen fakat farklı isimlerle belirtilen anabilim dalları ile karşılaşılmaktadır. Her üniversitenin kendine özgü bir biçimde isimlendirdiği bu anabilim dallarından konu ile ilgili en çok tezin yazıldığı anabilim dalı 43 tez (%44,33) ile Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'dır. Ardından sırasıyla İşletme Anabilim Dalı'nda 10 (%10,31), Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı'nda 9 (%9,28) ve Gastronomi Anabilim Dalı'nda 8 (%8,25) tez yazılmıştır. Anabilim dallarının belirlenmesinde tezlerin yazılmış olduğu enstitülerin beyanları esas alınmıştır.

Araştırma sorusu 6: Tezlerin tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?

Tez danışmanlarının unvanlarına ilişkin bilgiler Tablo 7'de verilmiştir. Önceden Yrd. Doç. Dr. şeklinde isimlendirilen unvan, Dr. Öğr. Üyesi unvanına dahil edilmiştir.

Tablo 7. Tez Danışmanlarının Unvanları

Danışman Unvanı	Sayı	%
Prof. Dr.	22	22,68
Doç. Dr.	33	34,02
Dr. Öğr. Üyesi	41	42,27
Dr.	1	1,03
Toplam	97	100

Tez danışmanlarının unvanlarına bakıldığında en çok Dr. Öğr. Üyesi (Yrd. Doç. Dr.) unvanına sahip 41 öğretim üyesi (%42,27) konu ile ilgili alanda yazılmış olan tezlere danışmanlık yapmıştır. Ardından 33 öğretim üyesi (%34,02) ile Doç. Dr., 22 öğretim üyesi ile (%22,68) Prof. Dr. unvanları gelmektedir. Dr. unvanına sahip 1 (%1,03) öğretim üyesi bulunmaktadır.

3. Tartışma ve Sonuçlar

Turizm alanında iller bazında yapılmış olan çalışmaları değerlendiren bu araştırma sonucunda, toplam 39 ilin lisansüstü tezler için çalışma kapsamına alındığı görülmektedir. Bu durumdan hareketle, Türkiye'de turizmin ne kadar önemli bir sektör olduğunu ve yıllar geçtikçe artan bir ivmeyle geliştiği sonucuna varılabilir. Özellikle illerin son yıllarda gastronomi turizmi ile öne çıkma çabası, çeşitli yemeklerine ve ürünlerine coğrafi işaret almaları, gastronomi şenlikleri adı altında festivaller ve yemek günleri tertiplenmeleri illerin tanıtımları açısından büyük bir önem arz etmektedir çünkü bu tip etkinliklerde illerin yemeklerinin yanı sıra kültürlerini de tanıtmaya fırsatı buldukları söylenebilir. Bu duruma ek olarak, yavaş şehir (cittaslow) gibi şehirlerin imajına yönelik yapılan çalışmalar, illerin turistik bir kimlik kazanma çabalarına örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca yerel yönetimlerin ve kamu kuruluşlarının bu tür faaliyetlere destek vermeleri, illerde bulunan üniversitelerin de çabalarıyla yerel halkın turizm ile ilgili bilinçlendirilmesi turizmin yerelleşmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Konu ile ilgili lisansüstü tezler değerlendirildiğinde, çalışmaların genel olarak turizm, gastronomi, konaklama işletmeciliği alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bir bilimin gelişmesi hususunda üniversitelerin üzerine

düşeni yapması, araştırmacıların illerin turizme yönelik fırsatlarını ve olumsuzluklarını keşfetmesi, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda turizm alanında çalışmaların artması, özellikle 2019 yılından günümüze süregelen pandemi koşullarında Türkiye’de turizm sektörünün ne denli hayati bir durumda olduğunu daha iyi göstermektedir. Yazılmış olan tezlere bakıldığında büyük çoğunluğunu yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Daha kapsamlı ve daha fazla sayıda çalışmanın yapılması konunun önemini daha iyi anlaşılması açısından önemlidir. Son yıllarda iller bazında yazılmış olan tezlerin yanı sıra akademik çalışmaların artış göstermesi de bu durumu desteklemektedir. Çoğunlukla anket yöntemi tercih edilmiştir ve bu yöntem akademik alanda Crotts vd., (2008: 462) belirttiği gibi araştırma alanında elde edilmek istenen verilerin somut ve rakamsal sonuçlarının belirlenmesi için önemli bir veri toplama tekniği olarak kabul görmektedir.

İlleri kapsayan bu çalışmalar sonucunda, tezlere konu olan illerde alternatif turizm türlerinin gelişmesine de katkı sağlanmıştır. Kültür turizminin yanı sıra son yıllarda gastronomi turizminin de özellikle Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa gibi illerde çalışmaların yoğunlaşması, uluslararası fuarlarda ve illerin tanıtımlarında gastronomi ile ilgili bilgilerin öne çıkması bu durumun en önemli göstergesidir ki bu duruma en büyük katkıyı veren hususun illerin özelinde yapılmış olan bilimsel ve akademik çalışmalar olduğu düşünülmektedir. Sadece adı geçen türlerin değil, alternatif turizm adı altında sınıflandırılan turizm türlerinin de Türkiye’de oldukça fazla yapılabilme potansiyeli vardır fakat burada anahtar noktanın illerin kendi turizm potansiyellerini saptayıp, markalaşma yoluna gitmesi olduğu düşünülmektedir. Bu düşüncenin ortaya çıkmasının sebebi ise Türkiye’nin insanlık tarihi boyunca çok büyük medeniyetlere ev sahipliği yapmış bir bölge olması ve bu topraklar üzerinde yaşamış her kültürden bir parçayı da kendi kültürüne katması olarak söylenebilir. Bu sebeple her coğrafi bölgenin ve hatta hemen her ilin kendine özgü bir kültürü bulunmaktadır. Bu zenginlikleri dünyada mevcut olan trendlere göre öne çıkarmak ve gelişimini sağlamak üniversitelerin, araştırmacıların, kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra yerel halkın da en büyük görevlerinden biridir.

Kaynakça

- Akyol, C., Ulama, Ş., Zengin, B., & Akkaşoğlu, S. (2019). Tarım Turizmine Yönelik Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 1193-1218. <https://doi.org/10.21325/jotags.2019.416>
- Al, U., & Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi’nin Bibliyometrik Profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163.
- Alımanoğlu, Ç., & Ayazlar, G. (2017). Türkiye’de Kırsal Turizm Konulu Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bibliyometrik Bir İnceleme (2003-2016). *International Rural Tourism and Development Journal*, 1(1), 6-12.
- Arıkan Saltık, I. (2020). Turist Rehberliği Konulu Ulusal Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili (1989-2018). *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 45-69.
- Aydın, B., & Aksöz, E. O. (2019). Destinasyon Alanında Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(1), 615-636. <https://doi.org/10.21325/jotags.2019.381>
- Crotts, J. C., Pan, B., & Raschid, A. E. (2008). A Survey Method for Identifying Key Drivers of Guest Delight. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 20(4), 462-470. <https://doi.org/10.1108/09596110810873552>
- Diodato, V. (1994). *Dictionary of Bibliometrics* (1. bs). Routledge.
- Donthu, N., Kumar, S., & Pattnaik, D. (2020). Forty-Five Years of Journal of Business Research: A Bibliometric Analysis. *Journal of Business Research*, 109, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.10.039>
- Ercan, F. (2020). Türkiye'deki Gastronomi Turizmi Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(2), 1058-1075. <https://doi.org/10.21325/jotags.2020.595>
- Güdü Demirbulat, Ö., & Tetik Dinç, N. (2017). Sürdürülebilir Turizm Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 20-30. <https://doi.org/10.24010/soid.334320>
- Heberger, A. E., Christie, C. A., & Alkin, M. C. (2010). A Bibliometric Analysis of the Academic Influences of and on Evaluation Theorists’ Published Works. *American Journal of Evaluation*, 31(1), 24-44. <https://doi.org/10.1177/1098214009354120>
- Kozak, N. (2000). Türkiye’de Akademik Turizm Literatürünün Gelişim Süreci Üzerine Bir İnceleme. *DAÜ:*

Turizm Araştırmaları Dergisi, 1(1), 15-55.

- Köşker, H. (2020). Coğrafi İşaret Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Journal of Humanities and Tourism Research (Online)*, 10(10-4), 775-787. <https://doi.org/10.14230/johut916>
- Okubo, Y. (1997). *Bibliometric Indicators and Analysis of Research Systems: Methods and Examples* (OECD Science, Technology and Industry Working Papers Sy 1997/01; OECD Science, Technology and Industry Working Papers, C. 1997/01, s. 70). Organisation for Economic Co-Operation and Development. <https://doi.org/10.1787/208277770603>
- Önal, G. F. (2017). Bildirilerin Bibliyometrik Profili: IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1079-1097. <https://doi.org/10.29299/kefad.2017.18.3.055>
- Özel, Ç. H., & Kozak, N. (2012). Turizm Pazarlaması Alanının Bibliyometrik Profili (2000--2010) ve Bir Atıf Analizi Çalışması. *Türk Kütüphaneciliği*, 4, 715-733.
- Özsoy, A., & Çokal, Z. (2018). Türkiye’de Turist Rehberliği Alanında Yayımlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (1989-2018). 2. *International EMI Entrepreneurship and Social Sciences Congress*, 1404-1414.
- Polat, Z. A., Saraçoğlu, A., & Duman, H. (2019). Harita Dergisi’nin Bibliyometrik Analizi. *Harita Dergisi*, 161, 46-56.
- Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349.
- Tayfun, A., Küçükergin, F. G., Aysen, E., Eren, A., & Özekici, Y. K. (2016). Turizm Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi 1*, 1(1), 50-69.
- Temizkan, P., Çiçek, D., & Özdemir, C. (2015). Sağlık Turizmi Konusunda Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 394-415. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i2.3287>
- Zengin, B., & Atasoy, B. (2021). Turizm Rehberliği Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Çerçevesi. *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, 5(1), 143-160. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.868763>